

Архивски број: 08-356/4
_____ година

Постапувајќи по претставката бр. 08-356 од 15.5.2023 година, поднесена од Здружение за сексуални и родови малцинства _____ зр и _____ од Битола, за сторена дискриминација врз основа на сексуална ориентација во областа на јавно информирање и медиуми, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 21 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл. Весник на РСМ бр. 258/2020) на 5.7.2023 година, го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ПОВИКУВАЊЕ, ПОТТИКНУВАЊЕ И ИНСТРУКЦИЈА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на сексуална ориентација во областа на јавно информирање и медиуми сторено од страна на _____ ЛГБТИ+ заедницата.

Образложение

На 15.5.2023 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставена претставка од страна на Здружение за сексуални и родови малцинства _____ зр и _____ и _____ је против _____ ола, за сторена дискриминација врз основа на сексуална ориентација во областа на јавно информирање и медиуми врз ЛГБТИ+ заедницата.

Во претставката се наведува дека _____ на 29.3.2023 година, преку компјутерски систем, со објава на тектуална содржина и фотографија, од својот профил на социјалната мрежа Фејсбук во јавноста ширела материјал со кој се поттикнува и повикува на дискриминација врз основа на сексуална ориентација. Имено, таа напишала:

*„Домашна работа за I- во одделение во ОУ.“ _____ тје-центар.
Ваква "грешка" на наставник кој го дал ова работно ливче и не е баш грешка.
Jeton Shaqiri министре!
Кога веќе имате најава дека ќе вршите измени во законот за основно образование, тогаш веднаш да ги измените и членовите од законот во кој се вметнати термините кои се против уставни и без законска регулатива! Знаете добро за што зборувам!
Секое полнолетно лице нека избере да биде што сака и нека се определи како сака, но тој, па ни било кој друг нема право да го наметнува ова на НАШИТЕ ДЕЦА од најрана возраст!
Семејството го сочинуваат МАЈКА И ТАТКО!
МАЖ И ЖЕНА!
БЕРЕТЕ УМ!“*

Подносителите истакнуваат дека под текстот е споделена фотографија од наводна „вежба за рецепт за среќно семејство“ на која се прикажани слики од истополови двојки, а која наводно била дадена во основното училиште _____ Општина Центар, Скопје.

Спорната објава има околу 700 реакции, 320 споделувања и повеќе од 60 коментари. Подносителите во тој контекст наведуваат дека од коментарите веднаш е видлив ефектот од повикувањето и поттикнувањето на дискриминација, од каде можат да се видат бројни коментари кои содржат вознемирување врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет. Во продолжение тие наведуваат дел од коментарите кои содржат вознемирување:

„Сатанисти“, „Уште во I одд. перење мозоци! Изроди!“, „Некој се труди да ја уништи главната клетка на ова општество“, „Ма све по списку што е новоизмислено треба да се запали“, „Овие книги под итно треба да се запалат и да се стави точка на едно вакво силување на нашите деца!“, „Се тера америчка болна пропаганда“, „Ме фаќа мачнина во желудникот, уште малку и ќе ги убедуваат децата дека мажите ќе раѓаат, истополовите бракови се нешто нормално... ПС Како ќе изгледа настава каде маж кој се чувствува како жена е наставник??? Со брада, фустан, штикли ќе им предава на учениците“, „Што е овааааа? Гилотина е спас, друго чаре немаааа“, „Види мал...ни виа треба под итно на кладиво на сред плоштад и тиа шо ги пишел овие книги и тиа што дозволил да се печатат“, „Ќе не стигне некое проклетство и ќе исчезни човечкиот род“.

Подносителите велат дека статусот сам по себе е дискриминаторски и промовира идеја дека истополовите двојки не се еднакви со хетеросексуалните, дека се штетни, непожелни, а особено е претставено како штетно тоа децата да знаат дека вакви двојки постојат и дека имаат право на семејство. Дополнително сметаат дека статусот сам по себе ја нема преминато линијата на говор на омраза, односно на директен начин не ги претставува ЛГБТИ луѓето како болни, штетни, морално корумпирани и слично. Меѓутоа сметаат дека статусот повикува на дискриминација на непосреден начин, односно создава дискурс во кој истополовите двојки, т.е. хомосексуалците, се прикажуваат како штетни и болни, а нивните врски не се соодветни за да бидат опфатени во образованието.

Во продолжение на претставката подносителите велат дека таа со статусот се залага за измени во Законот за основно образование со кои нејзините здруженија бараат да се отстрани родот, сексуалната ориентација, родовиот идентитет и воопшто концептот на родова еднаквост од образованието, што само по себе претставува застапување против правата на жените и на ЛГБТИ луѓето. Дополнително, велат тие, истакнува исклучувачка, хетеросексистичка дефиниција за семејството како заедница на маж и жена. Оттука, се наведува дека таа и нејзините здруженија ги користат своите права на слобода на говор, мисла и здружување во насока на негирање на правата на другите, односно за повикување и поттикнување на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет.

Подносителите сметаат дека целта на статусот е да креира атмосфера на страв и паника од „непријателот“ - ЛГБТИ заедницата, да се прикажат ЛГБТИ луѓето како ненормални и со тоа да се создаде заканувачка, исклучувачка, непријателска и понижувачка атмосфера, но и дискриминаторски пристап до правото на образование за ЛГБТИ луѓето. Всушност, ефектот од нејзиниот повик и поттикнување на дискриминација тие го гледаат веднаш во коментарите кои содржат говор на омраза и вознемирување, а во кои за ЛГБТИ луѓето се зборува како за изроди, сатанисти, се повикува на насилство, спалување, гилотина и слично. Оттука, сметаат дека повикот и поттикнувањето на дискриминација од страна на _____ се успешно реализирани.

Впрочем, за таквиот говор кој се истакнува на социјалните мрежи велат дека создава непријателска и застрашувачка средина за ЛГБТИ луѓето, која негативно влијае на нивното психо-физичко здравје, наметнувајќи чувства на страв, срам, неприпаѓање и напуштеност од страна на околината, од каде можат да се развијат сериозно психолошки последици. Пораките кои секојдневно ги примаат ЛГБТИ им кажуваат дека се болни, штетни, отфрлени или уште повеќе, дека заслужуваат насилство

и смрт. Токму такиот говор на омраза сметаат дека ги демотивира ЛГБТИ луѓето да ги побараат и уживаат своите права, што пак ги остава на маргините на општеството. Наведуваат дека статусот на _____ ил споделен и од Фејсбук страницата „Коалиција за заштита на децата“, профил за кој велат дека подолго време наназад, постојано учествува во оркестрирано и масовно ширење на дезинформации, користење на стратегии на ширење страв и паника, а сè со цел негирање на правата на ЛГБТИ луѓето и спречување на нивно унапредување.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на ден 16.5.2023 година испрати Известување бр. 08-356/2 за произнесување по наводите од претставката до _____

На ден 31.5.2023 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација пристигна одговор од страна на _____

Во одговорот, таа првенствено истакнува дека се изненадила од коментарите кои биле напишани под нејзината објава на социјалната мрежа Фејсбук, а кои се посочени од страна на подносителите на претставката, и вели дека истите ги избришала веднаш штом ја примила претставката. Истовремено, наведува дека би ги советува подносителите на претставката следен пат да ги контактираат лично луѓето кои шират говор на омраза преку коментари, со цел побрзо отстранување на коментарите и штетата која ја предизвикуваат истите, за да нема вознемирување на луѓето кои подоцна би ги прочитале. Последно, пишува дека што се однесува до нејзиниот пост, се согласува со подносителите дека во него не е содржан никаков говор на омраза.

Земајќи ги предвид наводите од претставката и произнесувањето по истата, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација утврди дека не е сторено делото "повикување, поттикнување и инструкција за дискриминација" од страна на _____, бидејќи не е исполнета законската дефиниција содржана во **член 9 од Законот за спречување и заштита од дискриминација**.

Во својата објава, _____ го искажала своето незадоволство во однос на спорно наставно ливче дадено во основно училиште, кое предизвикало реакции во јавноста. Понатаму таа се обратила на министерот за образование и наука, велејќи му дека е потребна измена на членови од закон. Последно, го искажала нејзиниот став во врска со тоа што според нејзе сочинува едно семејство. Во однос на прашањето дали објавата на _____ поттикнувала дискриминација, клучна е самата содржина на објавата.

Во овој контекст, член 9 од Законот гласи:

„Повикување, поттикнување и инструкција за дискриминација е секоја активност со која посредно или непосредно се повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува да се изврши дискриминација врз дискриминаторска основа.“

Согласно вака цитираната одредба, не секое искажано мислење на одредена тема претставува дискриминација. За одредено дејствие да се смета за повикување на дискриминација, истото мора да содржи нешто што претставува навреда, клевета, исмевање или друго дејствие кое би поттикнувало дискриминација кон одредено лице или група на луѓе. Доколку се земат предвид фактите на случајот, односно содржината на објавата, може да се заклучи дека истата не ја исполнува законската дефиниција за (поттикнување) дискриминација. Ова е од причина што искажувајќи го своето мислење, _____ не е упатила навреди, исмевања или клевети кон ЛГБТИ луѓето, кои би можеле да бидат толкувани како повик за дискриминација.

